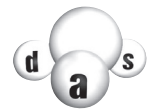

Peter Macsovszky
Babylonské epitrofie
edícia poézia

drewo a srd

ZALOŽENÉ 1994

KNIŽNÁ EDÍCIA

ČASOPISU VLNA

Peter Macsovszky

Babylonské epitrofie

(Zlomky zo sympózia mágov)

farebná kolekcia

Peter Macsovszky: Babylonské epitrofie

Copyright © Peter Macsovszky 2021
Slovak Edition © Občianske združenie Vlna / Drewo a srd, Bratislava 2021

Vydanie prvé
Edícia Poézia
Všetky práva vyhradené
Vychádza ako L. zväzok Farebnej kolekcie

Jazyková korektúra a redakcia: Jaroslav Šrank

Redaktor knižnej edície: Peter Šulej
Design obálky a layout: Barbora Šajgalíková

Interné katalógové číslo: DAS198FKLPO05/2021

ISBN: 978-80-89550-73-9

Sádzané písmom Preto Serif, Preto Sans [www.dizajndesign.sk]

Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

fond
na podporu
umenia

Babylonské epitrofie

V okultních vědách je více čestnosti a přímosti
než ve filozofiích, ktoré připisují historii „smysl“.

E. M. Cioran[1]

[1] *Preklad: Alena Dvořáčková.*

Predslov

Z podtitulu vyplýva, že reč bude o mágii. Reč o nej bude v takej podobe, v akej má byť, čiže nie v podobe básne či prózy. Kto očakáva poéziu alebo príbeh, nech nepokračuje v tejto knihe. Takisto nech v nej nepokračuje ten, kto vie, čo si má alebo čo si treba o mágii myslieť.

Prečo sa táto kniha zaoberá témou mágie, sa čitateľ i čitateľka dozvedia z knihy, zbytočné je púšťať sa hneď na začiatku do dlhých vysvetľovaní. Zatiaľ nech postačí toľko, že bez mágie by nebolo náboženstva, filozofie, exaktnej vedy, psychológie a umenia.

Náboženstvo, psychológia a umenie sú oblasti, v ktorých, zdá sa, je možné vďaka uplatňovaným metódam identifikovať pretrvávajúce prvky magickej praxe. Tieto prvky sú však prítomné aj v exaktných vedách, len si to vedci a skeptici neuvedomujú.

Mágia sa označovala a občas označuje za vedu tajnú. Možno by bolo presnejšie nazvať ju vedou skrytou. Nie preto, že by ju pred svetom niekto skrýval – hoci, zdá sa, že počas uplynulých stáročí sa mohla rozvíjať a tradovať len v skrytosti. Ani to však nie je celkom pravda. Magické symboly a rituály mali ľudia po celý čas pred nosom: v náboženských obradoch, vo výzdobe chrámov a palácov, na freskách, plátnach a na sochách. A v ľudových tradíciách.

Mágia je vedou skrytou preto, lebo väčšina ľudí jej nerozumie. Myslia si, že magické texty a obrazce sú nezmyselné, spletité, neprehľadné, nebezpečné. Zaiste, niektoré z nich také skutočne sú. No aj keby boli napísané a stvárnené jednoducho, ľudia by magickému posolstvu neporozumeli, lebo sú príliš leniví. Každý by chcel stvárať divy a prospievať z toho, no nikomu sa nechce podstúpiť tú námahu, akú si získanie „výnimočných“ schopností vyžaduje. Takže mágia bude vedou skrytou aj v čase, keď sa na človeka knihy a filmy o mágii valia zo všetkých strán.

Mágia funguje len v prípade, ak jedinec chce, aby fungovala. Ak sa rozhodne, že mágia ho nebude zaujímať, mágia v jeho živote nebude fungovať. Len nech sa zamyslí nad tým, že pravidlo, podľa ktorého každý dostáva to, po čom túži, je tiež magické pravidlo. Čiže ak sa rozhodne, že mágia neexistuje, mágia nebude existovať.

Nikto nie je povinný študovať mágiu. Ale je povinný študovať seba, svoj život, svet, v ktorom žije. Ak toto štúdium nie je ochotný absolvovať, stane sa hračkou v rukách síl, ktorým nebude rozumieť. Nebude schopný riadiť svoj život ani len čiastočne, uverí v mechanizmy náhody a stane sa terčom intervencií, ktorých pôvod, vďaka svojej skepse a domýšľavosti, nebude schopný ani identifikovať, ani odvracať, či aspoň zmierňovať ich neblahé dôsledky.

(Náuky)

Hovořím o kabale filozofické teologie, filozofii
kabalistické teologie a teologii filozofické kabaly,
jelikož ještě nevím, jestli tyto věci znáte úplně,
částečně nebo vůbec, ale jsem si naprosto jistý,
že z ničeho znáte částečně všechno, ze všeho
částečně nic a částečně z ničeho všechno.

Giordano Bruno[2]

1:
Žiadna náuka nie je úplná, vyhlásil sebavedome jeden z účastníkov sympózia. Ani náboženská, ani vedecká, ani psychologická, ani medicínska, ani športová, ani vojenská. Každá náuka obsahuje nejasné časti. Zovšeobecnenia a vedomostné medzery. Zámlky, nedokončené pasáže alebo komplikované vyhlásenia, ktorým po čase prestal rozumieť aj ten, kto ich spísal. Len sa k tomu nikdy nepriznal. Ako sa nepriznal ani k tomu, že nie všetky kazy a ruptúry sú nezámerné.

2:
A potom. Zapisovateľ nie vždy rozumie všetkému, čo počul. Nie vždy ovláda jazyk, v ktorom zapisuje, bezchybne. Významy niektorých slov si vykladá inak ako väčšina užívateľov dotyčného jazyka. Zapisovateľ je buď ťarbavý štylista so slabou slovnou zásobou, alebo, naopak, príliš šikovný spisovateľ. Presnosti zápisu neprospieva ani jedno. Kým trpák správu ochudobní a znetvorí, virtuóz ju okrášli, len aby predviedol svoje zručnosti.

[2] *Preklad: Jakub Hlaváček a Josef Hajný.*

3:
Ale aj keby. Aj keby bola správa zapísaná presne, čitatelia tiež majú svoje obmedzenia. Buď zo zapísaného textu nepochopia všetko, alebo silou-mocou v ňom chcú vidieť to, čo tam nie je. Platí to predovšetkým o priamočiarych, jednoduchých textoch.

4:
Boh sa prihovoril svojmu služobníkovi a poveril ho šírením zákona. Služobník však, ako sa dozvedáme z hebrejskej tradície, nebol obratný rečník. Zákonite muselo dôjsť k deformácii Božieho posolstva. Ale zas netreba upadať do omylu a myslieť si, že Boh je čistý, pretože odovzdal úplnú náuku. Neodovzdal. Nemohol, pretože keby jeho náuka bola úplná, nemohol by byť dokonalý a nemohlo by byť dokonalé ani to, čo stvoril. Kurt Gödel vraví, že ak má byť nejaký systém úplný, musí obsahovať aj svoju neúplnosť.

5:
Neúplná náuka, ktorá má blízko k úplnosti práve preto, lebo je neúplná (ale zas: nemyslime si, že čím bude neúplnejšia, tým bližšie bude mať k úplnosti), sa dostáva do rúk prostého ľudu i učencov a spúšťa sa stáročia trvajúca pandémia komentárov. Planétu zakrátko pokryjú nepriechodné džungle interpretácií.

6:
Nech sú. Nech už tie neúplné náuky spolu s džungľami interpretácií sú akékoľvek, vždy sa nájde dostatok horlivcov, ktorí sa snažia žiť presne podľa písma, hoci písmo, ako sa vyššie povedalo, nie je presné. Úsilie väčšiny týchto pedantských horlivcov vyjde nazmar, no vždy zostane hŕstka, ktorá svojimi činmi a výrokmi bude potvrdzovať, že áno, dá sa žiť presne podľa písma. Týchto treba vziať v každej historickej dobe pod drobnohľad. To už je iná vec,

kto bude tým drobnohľadom narábať a ako bude interpretovať výsledky svojho výskumu.

7:
Čiže horlivci. O nich sa asi nedá povedať toľko ako o rozsiahlej mase tých, ktorí predstierajú, že žijú len a len podľa zapísanej Božej pravdy a nijako inak. Týmto sa darí dlhšie či kratšie svoje zlyhania ukrývať. Zaujímavejší sú však tí, ktorým sa to nedarí. Do ich frustrovanej duše nahliada apoštol Pavol, keď vraví: Nechápem, čo robím, lebo nerobím to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím. No ak robím to, čo nechcem, priznávam zákonu, že je dobrý. Potom to však už nerobím ja, ale hriech, ktorý vo mne sídli.

8:
Sú náboženstvá, sú psychologické školy. Ale dodnes nik nevie, čo hriech presne je, či vôbec existuje, či je na niečo dobrý a či ho budeme v najbližšej budúcnosti potrebovať. Béla Hamvas vraví, že to, čo sa v hebrejskej tradícii rozumie pod hriechom, v hinduistickej sa volá šialenstvo a v gréckej choroba.

9:
Nastalo odbočenie. Vynorila sa otázka hriechu, hoci reč má byť zatiaľ o neúplnosti náuk. Niektoré nedostatky (teda neúplnosti) či už náboženského alebo vedeckého systému sa prehliadajú, tolerujú, mávne sa nad nimi rukou, nikoho nočný spánok nerušia. Ale zasa iné nedostatky, ktoré sa spočiatku javili ako drobnosti, časom narastú a prívrženci iného náboženského učenia či vedeckej náuky ich schmatnú a predložia ako dôkaz nepravdivosti pranierovaného učenia.

10:
Jeden nepravdivý prvok a celý systém sa stane nepravdivým. Onorio v jednom z dialógov Giordana Bruna vraví, že podľa všeobecnej mienky určitá vec musí byť buď pravdivá, alebo nepravdivá. Ak je teda nepravdivá, nemožno sa o nej učiť, pretože o tom, čo je nepravdivé, sa nemôže vysloviť doktrína ani sa z toho nemôže stať náuka.

11:
Ak teda o tom, pokračuje Onorio, čo nie je, nemožno ustanoviť náuku, nemôže sa ani stať, že sa o tom bude učiť. Tu Onorio musí chvíľu počkať, aby nechal zaznieť nasledujúcim vetám. Podľa jedných Boh je, podľa druhých nie. Tí druhí uznajú, že nemožno učiť o tom, čo nie je. Prví by zas mohli povedať, že ak si tí druhí myslia, že Boh nie je, prečo učia o tom, že nie je? A takto je to aj s magickými náukami.

12:
Onorio pokračuje. Vraví, že pokiaľ je vec pravdivá, rovnako nemožno o nej učiť, pretože buď je to vec, ktorá sa javí všetkým rovnako, a teda nemôže o nej existovať doktrína a v dôsledku toho sa o nej nikto nemôže poučiť, ako sa nemožno učiť o bielej, ktorá je biela, o koňovi, ktorý je koňom, o strome, ktorý je stromom atď., alebo je to vec, ktorá sa každému javí inak, takže nemôže existovať na ňu len jeden názor, a nič iné o nej nemožno vysloviť.

13:
A keď už je tých názorov viac, učencom sotvačo zabráni v tom, aby sa pochytili. Už Giordano Bruno videl, že akademici vytvárajú sekty, ktoré v momente, keď zistia, že ich konkurent vyvinul lepší, obratnejší model myslenia, snažia sa ho zraziť do prachu.

14:
Objaviť model myslenia. Péter Popper vraví, že keď psychológia dospeje k mnohorakým modelom (osobnosti), je to zaručený znak toho, že nič nevie. Modelovanie rôznych modelov skutočne svedčí o bezradnosti. Pôsobí to ako kratochvíľa, ako preklenutie nudy, zdĺhavého čakania. Ako spoločenská hra, ktorej podstatou je predvádzanie činnosti do chvíle, kým sa nestane dačo ozaj prevratné.

15:
Lenže odkiaľ by sa to dostavilo? Keď akákoľvek revolučná či aspoň umiernene novátorská aktivita je potláčaná už v zárodku? Veď v tomto potláčaní tkvie poslanie akadémie a akéhokoľvek inštitucionálneho aparátu. Potláčať alebo kontrolovať. Trestať už netreba – nezáujem a mlčanie sú pre opovážlivca dostatočným trestom.

16:
Magicky činný jedinec počíta s nezáujmom a uťahuje sa do mlčania. Zatiaľ čo náboženské, vedecké a iné autority si modelujú modely. Modelujú, aby mali model, podľa ktorého môžu myslieť, konať a dozerať na iných. Modelovanie je, ako sa už naznačilo, kratochvíľa. Nenáročná činnosť, pri ktorej je dovolené mudrovať. Veď aj Giordano Bruno poznamenáva: O čo menej námahy a mudrovania musia vynaložiť tí, ktorí si na akadémii obliekajú tógy a stávajú sa autoritami.

17:
Učiteľské autority. Je zriedkavé, aby ten, kto sa podujme na učenie, bol schopný vytvoriť nejaký model. A ten, kto vytvára modely, vie ich teoreticky vysvetliť, čo znamená, že sotva vie niekoho presvedčiť o tom, ako taký model

funguje v praxi. Prax je totiž zložitá, vrtkavá, kým model je len produktom série zjednodušení.

18:
Nájdu sa učitelia schopní vymýšľať svoje modely. Častejší je však výskyt takých učiteľov, ktorí vysvetľujú modely vymyslené teoretikmi. Vždy je veľké riziko, že učiteľ nie celkom rozumie modelu, o ktorom vyučuje. Takisto platí, že niektorí z učiteľov schopných vymýšľať modely nie celkom rozumejú tomu, čo vymysleli.

19:
Nemôže byť nikto, kto by učil, a ani nikto, kto by bol vyučovaný, hovorí Giordano Bruno. A vraví ďalej toto: Pokiaľ niekto učí bez toho, aby mal vedomosti, toho druhého, ktorý takisto nemá vedomosti, ide o nezmysel, pretože jeden i druhý potrebujú byť poučení. Alebo poučený učí druhého poučeného, ale toto by bolo číre bláznovstvo, pretože žiadny z nich nepozná remeslo učiteľa. A takisto nie je možné, aby sa stal učiteľom niekto, kto má vedomosti, pretože v takom prípade sa nedá povedať, že sa stane alebo môže stať učiteľom, ale že učiteľom už je.

20:
Koľko náuk, toľko učiteľov. Koľko učiteľov, toľko smerov. Povznášajúce, relatívne správne, prospešné náuky majú schopných i neschopných učiteľov. Ale platí to aj o náukách prízemných, relatívne nesprávnych, škodlivých. Aj tie šíria učitelia schopní i neschopní. Záujemcu o tú alebo onú náuku ovieva závan chaosu, zúfalstva. Náuky predsa majú temný, neprehľadný, nebezpečný svet vysvetľovať a učitelia majú vysvetľovať symbolickú reč náuk.

21:
Náboženské náuky i psychologické školy ťažia z ľudskej túžby po blaženosti. Z náboženských textov sa jedinec dozvedá, ako sa cítiť dobre aj vtedy, keď sa necíti dobre. A ešte sa dozvedá, že ak sa už nijako nevie cítiť dobre vtedy, keď mu je zle, nech nezúfa, na druhom svete ho čaká nový začiatok. Psychologické texty zasa radia, ako odhaliť príčinu nepohody a ako ju vykoreniť. Pri pohľade na historické krviprelievania a na stav súčasného sveta by každému malo byť jasné, aká bola a je účinnosť náboženských náuk a psychologických škôl.

22:
Fiasko pedagogického pôsobenia náboženských a psychologických škôl vyplýva najskôr z toho, že nevedeli a nevedia rovnomerne upriamiť pozornosť človeka na všetky tri sféry: na duchovnú, duševnú a telesnú. Náboženské školy viac-menej potláčajú či zanedbávajú oblasť duševnú a telesnú a dôraz kladú na oblasť duchovnú, o ktorej však vedia toho najmenej. Predkladajú modely fenoménu, ktorému neporozumeli. Psychologické školy síce telesnej stránke venujú o čosi viac pozornosti, no najviac ich zaujíma oblasť duševná, pričom oblasť duchovnú si interpretujú ťarbavo, prípadne ju ignorujú. O duši vedia rovnako málo ako náboženské školy o duchu. Predkladajú modely niečoho, čo nevedia spoľahlivo definovať ani dokázať jeho existenciu.

23:
Podľa Heideggera psychoanalýza, ba psychológia vôbec, sa zaslúžila o uznanie nemateriálnych úkazov vo svete, no zároveň sa dopustila tej chyby, že tieto úkazy chce skúmať prírodovednými metódami. Wittgensteinovi sa vraj nepozdávalo, že psychoanalýza sa snaží napodobňovať fyziku a odhaľovať zákonitosti, ktoré možno experimentálne dokázať. Karl Popper vraj psychoanalýze vyčítal, že vie interpretovať každé ľudské správanie, čiže jej metodológia je nepopierateľná, a teória, ktorá sa nedá popierať, nemôže byť vedecká. Ricoeur

sa zasa nazdáva, že najväčšie obmedzenie psychoanalýzy spočíva v tom, že sa vie zaoberať len takými duševnými stavmi, ktoré je schopná sformulovať. Karl Kraus vraj považoval psychoanalýzu za duševnú chorobu, ktorú môže vyliečiť len ona sama. Tvrdil, že psychoanalýza je najnovšia židovská nemoc, kedysi ľudia trpeli na cukrovku.

24:
Psychológia vedie skôr k sebapozorovaniu než k pravému sebapoznaniu. Béla Hamvas vraví, že ľudia si namýšľajú, že vďaka sebapozorovaniu a introspekcii, ktorá sa odvracia od sveta, sa stanú dokonalejšími a ich poznanie sa prehĺbi. Človek však, vraví Hamvas ďalej, klame druhým a ak sa dá, ešte viac klame sebe. Pozostáva totiž zo samých zdaní, konštruktov, ilúzií. Takto sa splieta ono tkanivo, ktoré tvorí tento klamlivý, zdanlivý, podvodnícky svet. A keď toto všetko človek začne rozpletať, začne, ako sa hovorí, odhaľovať, psychologizovať, analyzovať, začne sa pozorovať, rozoberať, začne sa spoznávať, vôbec nič sa tým nezmení. Psychológia? Kritika? Sebapoznanie? A čo ak to, čo sa nazýva sebapoznaním, je iba iná, zložitejšia a pyšnejšia forma sebaklamu? Človek si síce môže uvedomiť, že sám sebe klame, no toto klamstvo si hovorí znalosť, ba dokonca poznanie. Zo sebaklamu, vraví Béla Hamvas, sa možno prebudiť, zo sebapoznania však nikdy.

25:
V súčasnej podobe psychológia spolu s celou antropológiou a všetkými čiastkovými disciplínami je vlastne démonológia, vraví Béla Hamvas. V súčasnej podobe. V podobe, akú umožňuje súčasnosť. Tá súčasnosť, v ktorej už sotvakto vie, kde je hore a kde dole, kde je vpravo a kde vľavo. Pretože svetom nekontrolovane poletujú húfy démonických bytostí. Jasné: aj v minulosti poletovali. Lenže vtedy sa aspoň vedelo, čo sú zač. Mali svoju tvár, charakteristiku. Náboženské systémy ich podrobne opísali, kategorizovali. Súčasná psychológia

a spolu s ňou sociológia ani len netušia, že to, pred čím bezradne stoja, sú démonické sily, a že činnosť, ktorej sa venujú, je skúmanie démonov.

26:
Ktosi otvoril nádoby, vypustil džinov. Vpád psychológie do umeleckej tvorby démonov len posilnil. Umelecké diela zaoberajúce sa domnelými psychologickými úkazmi a usilujúce sa o psychologické pôsobenie človeka dvadsiateho storočia nesmiernym spôsobom oslabili. Stal sa hračkou v rukách vnútorných i vonkajších démonických síl. Žije na ďalšej úrovni začarovaného sveta – v hypernormalizovanom svete.

27:
Hypernormalizovaný svet je falošný, ukazuje vo svojich dokumentoch Adam Curtis. V takom svete nemôže byť nič naozajstné, autentické. Čiže zrejme ani duševná choroba, ani náboženský zážitok. Systém, vraví dokumentarista, nefunguje tak, ako by mal, a na najvrchnejších stupňoch spoločnosti panuje rozsiahla korupcia. Tí, čo majú moc, vraví dokumentarista, vedia, že my vieme, že oni nevedia, čo sa vlastne deje. Dokumentarista možno nevie, že démonológ jasne vidí, že ak mocní sveta netušia, čo sa so svetom deje, značí to, že žiadnu moc nemajú, ba nie sú už pánmi ani seba samých. Vládnu neznáme sily. Naoko neznáme.

28:
Nevedia si so súčasným stavom poradiť, lebo démoni sú rýchlejší než náboženské inštitúcie a pružnejší než „duše“ tých najúprimnejších veriacich i najčistejších mystikov. S nijakým súčasným stavom si ešte nikdy nikto neporadil. Súčasný stav je totiž stav, ktorý je súčasný práve preto, lebo sa s ním nedá poradiť. S minulosťou a budúcnosťou sme zvyčajne raz-dva hotoví. Zdanlivo. Trošku ich prikrášľujeme alebo dramatizujeme. No so súčasným stavom si nevieme pora-